

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33004
Nom	Psicologia de la discapacitat
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1202 - Grau de Fisioteràpia	Facultat de Fisioteràpia	1	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1202 - Grau de Fisioteràpia	4 - Psicologia	Formació Bàsica

Coordinació

Nom	Departament
ZURRIAGA LLORENS, M.DEL ROSARIO	306 - Psicologia Social

RESUM

Aquesta assignatura se situa en el primer curs del grau en Fisioteràpia dins de la matèria "Psicologia". En ella es contemplen els temes i teories de la Psicologia Social que poden resultar rellevants per a analitzar i comprendre les dimensions psicosocials que comporta la discapacitat com a fenomen humà i social. Així mateix s'aborden aspectes relacionats amb la interacció social entre fisioterapeuta i pacient i entre el propi equip rehabilitador, ja que aquestes són importants per les seues implicacions en el procés terapèutic. En definitiva es pretén motivar als/es estudiants perquè coneguen els continguts bàsics de la Psicologia Social que siguen aplicables en la discapacitat física i en els diferents tipus d'interaccions que es produeixen entorn del tractament fisioteràpic. Aquest coneixement permetrà contribuir a la formació d'uns professionals qualificats per a les funcions que exigeix la societat.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No són necessaris requisits acadèmics previs

COMPETÈNCIES

1202 - Grau de Fisioteràpia

- Respectar els drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones.
- Reconèixer la diversitat, la multiculturalitat, els valors democràtics i la cultura de la pau.
- Reconèixer la igualtat d'oportunitats i l'accessibilitat de les persones amb discapacitat.
- Treballar en equip.
- Tenir capacitat d'organitzar i planificar el treball.
- Conèixer els factors psicològics i socials que influeixen en l'estat de salut/malaltia de l'individu, família i comunitat.
- Conèixer les teories de la comunicació i de les habilitats interpersonals.
- Conèixer els factors que intervenen en el treball en equip i en situacions de lideratge.
- Conèixer els canvis de conducta que es produeixen com a conseqüència de la intervenció de la fisioteràpia.
- Saber com afrontar l'estrès (controlar-se a si mateix i controlar l'entorn en situacions de tensió).
- Saber com motivar els altres.
- Comprendre els aspectes psicològics en la relació fisioterapeuta-pacient.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

- Que els/es estudiants coneguen les aportacions que la Psicologia Social pot oferir als temes relacionats amb la salut, malaltia i discapacitat.
- Que els/es estudiants siguin conscients de la importància dels factors psicosocials en la pràctica de la fisioteràpia.
- Que els/es estudiants tinguin els coneixements necessaris per a poder abordar amb eficàcia les situacions que planteja la relació fisioterapeuta-pacient i la interacció amb altres professionals.

- Que els/es estudiants es familiaritzen amb les fonts d'informació psicològica respecte als problemes ocasionats per les situacions de malaltia i/o discapacitat.
- Que els/es estudiants adquirisquen les competències de l'assignatura.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Aspectes psicosocials de les discapacitats físiques

- Concepte i objecte de la Psicologia. Objectius de la Psicologia. Perspectives en Psicologia. Campos de la Psicologia. Desenvolupament històric. La Psicologia científica. Mètodes d'investigació. La Psicologia Social.
- La discapacitat: Diferents models per el tractament de la discapacitat. El concepte de discapacitat. Aspectes psicosocials de la fisioteràpia en la discapacitat.
- La Pèrdua: Introducció al concepte de dol i mort. Diagnòstic i avaluació. El procés d'intervenció en el dol.
- L'estrès i el seu afrontament: concepte d'estrès. Fonts d'estrès. Nivells d'estressors. Factors que determinen l'evolució d'un esdeveniment com estressant. La resposta a l'estrès. L'afrontament de l'estrès.

2. Aproximació psicosocial a la salut i la malaltia

- El concepte de salut: Aproximació històrica als conceptes de salut i malaltia. La Psicologia de la salut. Aspectes teòrics i estratègies d'intervenció per a la modificació de les conductes de salut.
- El compliment (adhesió) de les prescripcions terapèutiques: Plantejament del problema. Concepte i teories. Avaluació de l'adhesió. Factors associats a l'adhesió. Anàlisi funcional de l'adhesió. Estratègies per promoure l'adhesió.
- L'hospital i els aspectes psicosocials de l'hospitalització: Les organitzacions hospitalàries. Conseqüències de l'hospitalització. Acció psicosocial de l'hospital sobre el pacient. Formes de resposta del pacient davant l'hospitalització. Millora dels efectes de l'hospitalització.

3. Comunicació i relació entre personal sanitari i pacients

- Comunicació interpersonal: Concepte de comunicació i els seus elements. L'escola sistèmica. Tipus de comunicació. Problemes i barreres que dificulten la comunicació. La comunicació no verbal. Escolta activa. Habilitats per parlar en públic. Comunicació assertiva.
- Comunicació entre el personal sanitari i els pacients: Funcions i formes de la comunicació. Factors que influeixen en la comunicació. Millora de la comunicació entre personal sanitari i pacients.
- Tècniques d'avaluació i seguiment: L'observació. L'auto observació. El qüestionari. L'entrevista.

4. Processos psicosocials bàsics

- Actituds: Concepte. Components. Funcions.
- Estereotips: Definició d'estereotip. Relació entre estereotip, prejudici i discriminació. Qüestions controvertides en la conceptualització dels estereotips.
- Percepció social: Definició i tipus de percepció social. Factors que influeixen en la formació d'impressions.
- Processos d'atribució social: Com expliquem el comportament dels altres?. L'error fonamental d'atribució.
- Altruisme i conducta d'ajuda. Conducta prosocial. Característiques de la situació i de la persona que promouen la conducta d'ajuda. Costos i beneficis d'ajudar o no. La conducta d'ajuda des del punt de vista del receptor.

5. Aspectes laborals dels professionals sanitaris

- La síndrome d'estar cremat (burnout) en professionals de la salut: Fonts d'estrès ocupacional en el marc sanitari. Respostes a l'estrès ocupacional
- Processos grupals i treball en equip: Definició de grup. Característiques. Tipus de grups. Les funcions grupals. Estructura i dinàmica de grup. Grups i treball. Estratègies per promoure la productivitat grupal. Els equips de treball.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	40,00	100
Pràctiques en aula	20,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	2,00	0
Elaboració de treballs en grup	15,00	0
Estudi i treball autònom	25,00	0
Lectures de material complementari	5,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	20,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	15,00	0
Resolució de casos pràctics	8,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia d'ensenyament-aprenentatge de la matèria, estarà emmarcada en la teoria cognitiu-constructivista de l'aprenentatge, que subratlla el paper essencialment actiu de l'estudiant. Aquest serà el protagonista del seu procés educatiu i tractarà de desenvolupar un aprenentatge significatiu basat en els coneixements previs. El professor actuarà de mediador i facilitador de l'aprenentatge utilitzant tècniques motivadores, de modelatge, la mayèutica, la introspecció i la resolució de problemes.

En concret es realitzaran els següents tipus d' activitats:

Classes teòriques. S'utilitzarà el mètode de la lliçó magistral participativa per a presentar els continguts de l'assignatura. Per a açò, cada sessió s'iniciarà amb un esquema dels continguts que es van a abordar, i es finalitzarà ressaltant els aspectes més rellevants contemplats. Es potenciarà la intervenció participativa dels estudiants.

Classes pràctiques. Es realitzaran diverses activitats consistents en: exercicis, anàlisi de casos clínics, simulacions, role playing, dinàmiques grupals i anàlisi de vídeos per tal d'aprofundir i practicar els conceptes que es presenten a les classes teòriques. Aquestes activitats seran tant individuals com grupals.

Sessions de tutories programades individualitzades i/o grupals per al seguiment adequat de les activitats formatives.

AVALUACIÓ

L'avaluació de les competències adquirides per els/les estudiants es basarà en les qualificacions obtingudes en l'examen final i en les activitats corresponents. Així mateix, hi haurà una avaluació continuada dels estudiants basant-se en la seua assistència i a l'observació de la seua actitud i participació en les diferents activitats formatives. La qualificació de l'assignatura queda sotmesa al que disposa Normativa de Qualificacions de la Universitat de València.

Aquesta avaluació es concreta de la següent manera:

- Els coneixements adquirits en la part teòrica es valoraran mitjançant un examen tipus prova objectiva de 30 preguntes amb quatre alternatives de resposta, sent la fórmula de correcció: encerts-(errors/ nombre d'opcions -1). Aquest examen suposa el 60% de la nota final. És necessari aprovar aquest examen per a poder sumar les notes obtingudes en les activitats qualificables de la part pràctica. Si no hi ha qualificació en aquest apartat, la qualificació serà **NO PRESENTAT**, amb independència de les qualificacions obtingudes en l'avaluació de la part pràctica de l'assignatura.
- Les competències adquirides en la part pràctica es valoraran mitjançant la realització i posterior exposició de quatre treballs grupals (40% de la nota final). Cal fer i exposar aquests treballs per superar l'assignatura. En la nota de la part pràctica es tindrà en compte l'assistència i participació en aquests quatre treballs grupals, així com l'exposició oral d'aquests.
- És necessari obtenir una puntuació mínima de 3 (sobre 6) a la part teòrica i de 2 (sobre 4) a la part pràctica per poder sumar les dues puntuacions. Les notes obtingudes en la part pràctica es mantindran fins a la segona convocatòria de el curs acadèmic, però no es guardaran per als següents cursos acadèmics.
- Si el nombre d'estudiants amb qualificacions finals superiors a 9 no supera el nombre de matrícules d'honor permeses per la normativa, els estudiants amb les notes més altes obtindran directament la qualificació de matrícula d'honor. En el cas que el nombre d'estudiants amb qualificacions superiors a 9 supere el nombre de matrícules d'honor permeses per la normativa de la universitat, pot ser necessari que

aquests estudiants presenten un treball addicional consistent en la resolució d'un cas clínic en el qual s'apliquen els coneixements adquirits en l'assignatura.

- La còpia o plagi manifest de qualsevol tasca part de l'avaluació, suposarà la impossibilitat de superar l'assignatura, sotmetent-se seguidament als procediments disciplinaris oportuns (article 13. d) de l'Estatut de l'Estudiant Universitari (RD 1791/2010, de 30 de desembre).

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Amigo, I., Fernández, C. y Pérez, M. (2009). Manual de Psicología de la Salud. Madrid: Pirámide.
- Catalán, D.J., Rocamora, E., Ruiz, E. (2006). Aspectos psicosociales de la fisioterapia en la discapacidad. Fisioterapia 2006; 28(1): 23-28.
- Guillen, C. y Guil, R. (1999). Psicología del Trabajo para Relaciones Laborales. Madrid: McGraw- Hill.
- Hogg, M.A. y Vaughan, G.M. (2010). Psicología Social. Madrid: Médica Panamericana.
- León, J.M. y Medina, S. (2002). Psicología Social de la Salud : Fundamentos Teóricos y Metodológicos. Sevilla: Comunicación Social, Ediciones y Publicaciones.
- Leon, J.M., Barriga, S. (1996). Psicología Social una guía para el estudio. Sevilla: Kronos.
- Llor, B., Abad, M.A.; García, M. y Nieto, J. (1995). Ciencias Psicosociales aplicadas a la salud. Madrid: MacGraw-Hill.
- Morales, J.F. y Huici, C. (Coordinadores). (2003). Psicología Social. Madrid: McGraw-Hill.
- Morrison, V. y Bennet, P. (2008). Psicología de la Salud. Madrid: Pearson Educación.
- Nomen, L. (2007). El duelo y la muerte. Tratamiento de la pérdida. Madrid: Pirámide.
- Rodríguez, B., Fernández A. (2002). Intervenciones sobre problemas relacionados con el duelo para profesionales de Atención Primaria (II): intervenciones desde Atención Primaria de salud. MEDIFAM Vol. 12 (276-284)
- Rodríguez-Marín, J. y Neipp, C. (2008). Manual de Psicología Social de la Salud. Madrid: Síntesis.
- Trechera-Herreros J.L. (2007). Trabajar en equipo: talento y talante. Técnicas de dinámica de grupos. Descleé de Brouwer.
- Van der Hofstadt, C. (2005). El libro de las habilidades de comunicación. Madrid: Diaz de Santos.

Complementàries

- Rueda, M.B. y León, A. (2003). Estrategias de afrontamiento y proceso de adaptación a la lesión medular (Serie Estudios nº 10). Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.
- Leon, J.M.; Barriga, S.; Gomez, T.; Gómez, B. y Medina, S. (1998). Psicología Social: Orientaciones Teóricas y Ejercicios Prácticos. Madrid: MC Graw-Hill.
- Myers, D.J. (2005). Psicología Social. México: McGraw-Hill.
- Palacios, A. y Bariffi, F. (2007). La discapacidad como una cuestión de derechos humanos: Una aproximación a la Convención Internacional sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad. Ediciones Cinca. Colección telefónica accesible.
- García González, J. (Coord.) (2016). Competencias sociales en las relaciones interpersonales. Madrid: Pirámide.